

# COMUNIO



# Slovo na cestu

## Milé sestry a milí bratři,

máte rádi svůj diář? Já se přiznám, že ano i ne. ANO proto, že mi dovoluje plánovat čas, dobře rozvrhnout úkoly a povinnosti, a také proto, že mně mé úkoly a povinnosti připomíná. NE proto, že mi zároveň dává najevo, že nejsem pánem svého času, a také, že občas bývá zaplněn tak, že se mi z toho zatočí hlava.

Poslední týden letošního září můj diář zůstal mimo dění. Nic nepřipomínal, jen tiše ležel na opuštěném pracovním stole, zatímco já, neplánovaně uvězněn v nemocnici a napojen na různé hadičky, trubičky, blikající a pipající měřidla a budíky, že nejsem pánem svého času, jsem si uvědomoval i bez něj.

„*Bděte, neboť nevíte...*“ touto výzvou rezonuje končící církevní rok stejně jako ten nový, začínající. Čekáme, bdíme a nevíme – už téměř dva tisíce let. Vytvořili jsme si fungující životní styl, naše diáře umožňují denní, týdenní i roční rozvržení úkolů, včetně toho, že nejistotě „posledních věcí“ jsme vyhradili konec a začátek církevního roku. Jenže my čekáme něco vlastně nečekaného a nového, něco, co musí vnášet nejistotu a zmatek do našeho zaběhlého životního systému. Shon a hektičnost každodenních starostí nám sice vnučují jiné myšlenky a jiná témata, ale Ježíšovo „*Bděte, neboť nevíte...*“ zůstává stále živým, platným a aktuálním příkázáním.

Bděte, aby vám neušlo, že se něco děje, bděte a přemýšlejte, co vlastně od života čekáte, bděte a modlete se. Vtáhněte Boha do svého čekání, do svých nadějí, do svého úsilí, do svého snění. Boha, který se stal člověkem, Boha, který se nechal lidmi zabít, a přesto zvítězil

nad smrtí, Boha, který dokáže proměnit lidská srdce. On je schopen učinit daleko víc, než jsme schopni očekávat.

„*Bděte, neboť nevíte...*“ Víra nemá diář. Jsou věci, které k víře nepotřebujeme. Vědět, kdy to vypukne, znát přesné datum konce... Žili bychom jinak, kdybychom toto datum znali? Jestliže ano, pak je něco špatně...

Moji drazí, celý náš život je určován vědomím, že nejsme absolutními pány světa ani svého času a že všechno záleží na tom, abychom pochopili, že „*noc pokročila a den se přiblížil*“. Proto jako křesťan, který má naději, žiji s vírou, že Ježíš přišel, aby i mně osobně řekl, co je mým úkolem, a že až přijde podruhé, převezme a rozhodnutí mou práci. A proto vím, co mám dělat, a dělám to. Vzpřímeně, s hlavou vzhůru vyhlížím Pána, který přichází, a vůbec se netrápím tím, jestli to bude zítra nebo za pár tisíc let. A vím, že život není prožíván jen v mantinelech tohoto světa, kde vládne čas a prostor. I když je tolik věcí, které mě sráží, věřím, že není žádná propast, do níž bych se zřítíl bez možnosti záchrany. Že nejsou žádná pohoří života, přes která bych nakonec nepřešel, i když třeba unaven a poraněn. Že není nic, v čem by se mnou nebyl Bůh.

V této víře a naději, kterou sdílím spolu s Vámi ve společenství církve, Vám přeji požehnaný čas naplněný Boží láskou a blízkostí a vyprošuji Vám požehnání Toho, který byl, který je a který přijde.

Váš bratr



jozef husovský  
**Pražský zázrak**

Večery chodím  
krmít Vltavu.

Z igelitu vytáhnu  
pět chlebů  
pro dvě ryby.

Chtěl bych rozmnožit  
její mosty, labutě,  
odrazy světél,  
Petry chodící po vodě

a zastavit vlaky  
do tunelů,  
slzy, sůl a krev,  
labutí písňě.

Každý večer odcházím  
sundávat citaru.

Zůstává ve mne  
(hrudní) koš plný drobků.

## Obsah

Slovo na cestu .....	2
Homilie studentů teologie .....	4
Rozhovor s mudr. Vladimírem Němcem .....	6
Procházky dějinami církve – 7 .....	11
Liturgie zdola.....	15
Pro usmání .....	17
Zprávy.....	18

COMMUNIO – vydává Starokatolická  
církve v ČR, Na Bateriích 27, Praha 6,  
162 00

ISSN 1805-1243

Registrační číslo MK ČR E 20002.

Vyšlo 29. 10. 2013

tel./fax 224 319 528

e-mail: [stkat@starokatolici.cz](mailto:stkat@starokatolici.cz)

[www.starokatolici.cz](http://www.starokatolici.cz)

Za toto číslo zodpovídá redakční  
rada. **Náklady na výrobu tohoto  
čísla činí 20 Kč.** Děkujeme za příspě-  
vek na papír a tisk.

Grafická úprava a DTP: Marek Bárta

Neoznačené fotografie archiv redakce.

# Homilie studentů teologie

**Ježíš řekl zástupům:**

**„Když vidíte, že na západě vystupuje mrak, hned říkáte: ‚Přijde déšť,‘ a bývá tomu tak. Když však vane vítr z jihu, říkáte: ‚Bude hurá,‘ a bývá. Pokrytci! Úkazy na zemi i na obloze umíte posoudit; jak to, že nedovedete posoudit tuto dobu? Proč sami od sebe nerozeznáte, co je správné?**

**Když jdeš se svým protivníkem k úřadu, udělej všechno, aby ses ještě cestou s ním vyrovnal. Jinak tě povleče k soudci, soudce tě odevzdá biřici a biřic tě uvrhne do vězení.**

**Říkám ti: Nevyjdeš odtamtud, dokud nezaplatíš do posledního halíře!“**

**(Lk 12,54-59)**

Bratři a sestry, sledujete předpověď počasí? Mladá slečna nám vždycky s úsměvem řekne, jak následující dny bude, a my se podle toho rozhodneme, kolik vrstev oblečení na sebe navlečeme, abychom se neklepali zimou nebo se v parném dnu neuvařili. Toto rozhodování bereme naprosto přirozeně a za své. Jsme schopni se na základě toho, jak bude, správně rozhodnout, co si obléct, ale jsme schopni správných rozhodnutí i v jiných situacích a podle jiných znamení? V situacích, které jsou pro náš život mnohem důležitější? Jsme schopni rozpoznat čas, kdy je potřeba tato rozhodnutí učinit?

V řečtině se používají dva výrazy pro čas, *chronos* a *kairos*. První se používá pro běžné užití času, druhý výraz označuje čas jako určitý moment. Moment, který by člověk neměl propásnout. V češtině bychom asi použili označení „teď nebo nikdy“. A právě toto

označení pro čas se nachází v řeckém originále tohoto evangelia, když Ježíš zástupům vyčítá, že nedokážou posoudit „tuto dobu“. Proto jim vyčítá, že jsou jak pokrytci.

Od malička se učí memorovat proroky. Vše o příchodu Mesiáše uměli odříkat i pozpátku. Přesto nepoznali, že proroci mluvili právě o Ježíši. Možná ještě hůř – nechtěli poznat, že je to právě on. Oni chtěli Mesiáše jako vítězného krále, nikoliv chudého tesaře z Nazaretu. A ačkoliv byla jeho osoba ověčená znameními, přesto s klapkami na očích odmítali uvěřit a přijmout Ježíše jako Mesiáše. Nedokázali se v pravý čas správně rozhodnout. Naslouchajíc spíše svým zákoníkům nežli vlastnímu úsudku. Slepě hledíce do minulosti, opírajíce se o svoji tradici promeškali přítomnost, která jim nabízela opravdové poznání. Dotknout se toho, na co tak dlouho čekali.

Jak často i my volíme spíše vyčkávací taktiku? Raději nasloucháme druhým. Zodpovědnost rozhodování vkládáme na bedra „těm moudřejším“, „starším“ či „zkušenějším“. Je přece jednodušší konat podle rad někoho jiného, než naslouchat vlastnímu hlasu svědomí či rozumu. I my možná používáme klapky na oči, abychom neviděli znamení této doby. My sice žijeme o dva tisíce let později, ale přesto před námi stojí posouzení této doby. I my se musíme správně rozhodnout. I my nesmíme promeškat moment „teď nebo nikdy“. To ovšem neplatí jen pro každého z nás jednotlivě, ale i pro církve jako celek. Pro Kristovo tělo. Církve se zodpovědností za každou svou končetinu, každou buňku, která je v ní



# Rozhovor s... mudr. Vladimírem Němcem

*Ty jsi jedním z nejdéle působících farníků v Praze. Dokonce jsi prý i navštěvoval rotundu Nalezení sv. Kříže v předlistopadovém období. Jaké máš vzpomínky na tuto dobu a jaké byly tvé pocity po tvém návratu do rotundy v devadesátých letech, kdy se vše začalo dávat do pořádku?*

Je to zvláštní pocit být tím, kdo se dá označit jako „pamětník“. Mezi starokatolíky jsem skutečně zavítal jako středoškolák už někdy v sedmdesátých letech. Původně mě sem přivedli jedni moji příbuzní. Rád jsem poznával různá křesťanská společenství. Což trvá dodnes. Možná bych měl uvést na vysvětlenou, že jsem přijal křest ve 14 letech u evangelíků. Z matčiny strany pocházím z katolického prostředí, ale u nás v rodině se nekrtily děti. Zastával se názor, že si má každý vybrat sám. A jako pubertákoví mi protestanti byli nějak srozumitelnější.

Tehdejší starokatolické prostředí s odstupem vnímám tak nějak v kontextu té doby. Bylo to období pookupační normalizace. Znal jsem tehdejšího faráře, dr. Miloše Pulce. Byl to bezpochyby všestranně vzdělaný člověk s velkým intelektuálním potenciálem, širokého rozhledu a měl dar řeči. Trochu něco jako polyhistor. Pracoval jako vedoucí archivu ve Státní bance, míval houbařské poradny v televizi. Na druhé straně jsem měl spolehlivé informace z tehdejší ekumeny, že je třeba si na něho „dávat pozor“, že je více než konformní s režimem. Z věrohodných zdrojů jsem věděl, že ve spolupráci s komunistickými úřady dost

odporným způsobem zlikvidoval svého představeného, otce biskupa dr. Augustina Podoláka. Proto jsem si od něho vždy držel zdvořilý odstup. Docela lituji, že jsem se neseznámil s tehdejším starokatolickým „podzemím“, tedy s lidmi věrnými legitimnímu biskupovi. Prostředí rotundy bylo v té době takové zašlé, ušmudlané, temné. Liturgická roucha poněkud připomínala veteš. Tím nemám na mysli jejich archaický styl, ale stupeň čistoty. V liturgii se převážně užívala česká část jinak kvalitního, byť poněkud jazykově archaického, Schallerova misálu (ale někdy i Farského „Český misál“), jenže provedení tak trochu připomínalo něco jako parodii. Někdy se konala „přesilovka“ – mám na mysli poměr počtu osob v presbytáři a v lavicích.

Na druhé straně připomínám, že z té doby pochází překrásná kamenná křtitelnice v rotundě Nalezení sv. Kříže, ozdobný lekcionář u sv. Vavřince a také lucerny v kostele ve Varnsdorfu (původně byly v rotundě).

Když jsem pak po čase zavítal do rotundy někdy v polovině 90. let, vypadalo všechno jinak – obnovené nástěnné malby, zrestaurovaný oltář, čisté bílé stěny. Tak jsem přišel znovu. A dál to už nemusím povídat.

*V roce 2001 a v roce 2002 jsi napsal do Communia články ohledně dobrovolných členských příspěvků. A v dnešní době jsi i jeden z mála, který pravidelně při bohoslužbách posílá košíček na finanční dary. Jaký máš dneska pocit z finanční odpovědnosti farníků na provozu církve. Zvláště teď, kdy se církve*



***konečně po dlouholetém vyjednávání se státem osamostatnily?***

Myšlenka dobrovolných příspěvků se mi od počátku moc líbila. Podotýkám ale, že nejsem jejím autorem. Tenhle nápad měla jedna tehdejší členka pražské farní rady a následně se věc projednala a schválila na synodě v Pacově v roce 1999. Nejde o nic ojedinělého, v ČCE vybírají tzv. salár, v ČČSH církevní daň apod. Pokládám to za projev spoluzodpovědnosti každého věřícího za církev, de facto jeden z atributů všeobecného kněžství. Dát denně stranou korunu pro církev pro většinu lidí opravdu není problém. A od počátku se zdůrazňuje princip dobrovolnosti, takže komu by koruna chyběla, není k ničemu nucen. I když neznám statistiky z posledních let,

mám pocit, že většina starokatolíků se k věci postavila pozitivně. Sbírký při bohoslužbách se zavedly zhruba ve stejné době. Pamatuji, že úvodem to byla sbírka na nové varhany do rotundy (Yamaha – dnes tam už nejsou). Vybralo se na ně během asi tří měsíců. Dál se už vybíralo bez konkrétního účelu, kromě jednorázových účelových sbírek, například při katastrofách. Sbírký k bohoslužbě nedílně patří. Je to široce ekumenická záležitost. Je jasné, že hmotná spoluzodpovědnost věřících ve vztahu k církvi bude v souvislosti s novou ekonomickou pozicí církví nabývat na významu. Příští léta ukáží, jak tohle lidé zvládnou.

***Dobrá. A teď z trochu jiného soudku. Ty jsi velkým zastáncem návratu monarchie do naší země. Mohl bys nám k tomu blíže něco říct? A máš opravdu pocit, že by naše země mohla fungovat opět v monarchii vzhledem k tomu, jak dlouho jsme již republikou (i když uznávám, že královstvím jsme byli historicky mnohem delší dobu)?***

Často slyšíme, že u nás royalismus nemá tradici. Jenže český stát byl monarchií přes tisíc let. To už je pořádná tradice. A po celou dobu fungoval, až na krátká období nějakých mezivlád, sporů o trůn a nějakých těch nepokojů, především nešťastného období husitské občanské války 1419-34. Měnily se hranice, měnili se panovnické rody, ale je tu kontinuita od knížete Bořivoje až po rok 1918. A pak? Máme tu necelé století rozpačité republikánské „tradice“. Nešťastný slepenec se Slovenskem. 20 let svobody vystřídala na 6 let totalita německého nacionálního socialismu. Pak 3 roky relativní svobody a od roku 1948 čtyřicet let komunistické diktatury, od roku 1968 navíc pod sovětskou okupací. Teď žijeme 23 let

v relativní svobodě, ale víme, co se tu děje. Vůbec si ale nemyslím, že by nás návrat panovníka zbavil ze dne na den tunelářů, korupce či vlády oligarchických zájmových skupin v té či oné partaji.

Mám pocit, že pojmy „král“, „království“ nějak přirozeně patří k lidské společnosti a jsou skoro tak staré jako lidstvo samo. A tahle slova patří i do slovníku naší víry. Očekáváme Boží království, slavíme slavnost Krista Krále, kniha Zjevení označuje Ježíše za Krále králů, modlíme se „přijď království Tvé“ (a ne „republika Tvá...“). A tohle pokládám za jádro věci. Jediným všemocným a absolutním panovníkem nad lidstvem a veškerým časoprostorem je Bůh, Hospodin. A s ním jeho Syn. Legitimitu pozemských panovníků pak můžeme odvodit z jejich služby správců, kterou jim Bůh svěřuje. A pro tuhle službu byli následníci trůnů vychováváni od narození. Je to svým způsobem oběť.

Intronizace panovníků, korunovace, bývala, a někde dodnes je, spojena s modlitbami a církevním obřadem, často nesoucím prvky kněžského svěcení (pomazání olejem atd.). Státní hymny monarchií mívají text modlitby za panovníka a vlast – například současná britská hymna „God save the Queen“, nebo naše bývalá „Zachovej nám Hospodine císaře a naši zemi“. Panovník svým způsobem symbolizuje vládu, která patří Bohu. Tohle nemůže dělat nějaký úředník s titulem prezidenta, zvolený na pět let v nějaké volební frašce.

Setkáváme se s názorem, že návrat k monarchii není reálný. Je. Příkladem je Španělsko a nedávno i Kambodža.

V kontextu současné Evropy připadá v úvahu konstituční či parlamentní monarchie. Osobně se přiznávám, že si dovedu představit i absolutistickou monarchii v čele s moudrým

autokratem, který by se dokázal obklopit týmem kvalifikovaných poradců. Vyšlo by to určitě levněji než živit početný dav poslanců a senátorů. Ona demokracie není všemocná. Je prodejná a zároveň snadno zranitelná a zneužitelná. Ale současná Evropa na tohle neslyší. Stojí za povšimnutí, že nejstabilnější evropské politické systémy s nejkultivovanějším stupněm demokracie jsou právě v monarchiích. Prakticky tam nemají šanci nějaké extremistické strany komunistického, fašistického či nacistického typu. A pokud tam existují, jsou někde na okraji společnosti.

V dějinách byli jistě dobří i špatní panovníci. Království ale nestojí na konkrétní osobnosti toho či onoho panovníka, ale na kontinuitě ducha monarchie. Má to cosi jako Bohem daný nadpozemský rozměr, svého genia. Platí „Rex nunquam moritur“ – král nikdy neumírá. Idea království dál žije. A česká koruna má v tomhle ještě něco navíc.

### ***Svatého Václava?***

Ano. Svatováclavská koruna je spojena s ideou knížete Václava jako dědice a věčného panovníka Zemí Koruny české. Tuhle již starší legendu dokonale propracoval císař Karel IV. A postavil na ní základ naší státnosti. Bohem ustanoveným stálým vládcem našeho státu je svatý Václav. Svatováclavská koruna je trvale uložena ve Svatováclavské kapli (původně na jeho lebce, dnes v trezoru) a panovníkům byla propůjčována pouze v okamžiku korunovace. Tak jako jim byla propůjčena správa státu. Platilo nástupnické právo, ale to muselo být původně navíc potvrzeno volbou. Nestálo by za to se k tomuhle vrátit?

***Musím uznat, že takto podané to jistě stojí za úvahu! Ale teď bych se ráda chvíli věnovala***



***tvé profesi lékaře. Nemáš občas pocit, že zasahuješ do Božího plánu, když uzdravuješ těžce nemocné?***

Určitě ne. Nemyslím si, že by lidské utrpení bylo Božím plánem. Jsem přesvědčen, že Bůh nechce, aby lidi trpěli. Ale nejsem teolog. A na tuhle otázku asi ani teologové nemají jednoznačnou odpověď. Každopádně jedním z poslání každého člověka je pomáhat druhým. Tim spíše lékaře.

***A na druhou stranu, jaký je tvůj názor na eutanazii?***

Eutanazii odmítám. Pánem nad životem a smrtí je Bůh – dárce života. Lékař nemá právo pacientovi zkrátit život. A to ani na jeho přání. Navíc by legalizace eutanazie nesla riziko zneužití. Zvláště u nás. Na druhé straně pacient má právo odmítnout léčbu. V té souvislosti si nemohu nevzpomenout na jednu starou evangelickou paní farářku. Bylo jí dost přes 80 let. Před několika týdny jsem byl na jejím pohřbu. Když jsem tuhle moudrou dámu před pár lety navštívil, zeptala se mě, co si myslím o eutanazii. Namítl jsem, že rozhodovat o životě a smrti může jen Bůh. Se zdvořilým „rejpnutím“, že ona jako teoložka to ví lépe než já. A ta paní se zeptala, zda si nemyslím, že prodlužovat život také není zásahem do Boží pravomoci. Na to jsem dokázal namítnout, že neprodlužujeme život, ale snažíme se léčit, případně učinit život v nemoci snesitelným.

V té souvislosti snad ještě pár slov o paliativní medicíně a především o hospicové péči, v které se prostřednictvím Řádu sv. Lazara maličko angažuji. Řád v 90. letech 20. století inicioval a dodnes zaštiťuje hospice v Praze (Bohnice a v současnosti i Spořilov) a v Plzni. Cílem této péče je umožnit důstojné a co

nejkvalitnější dožití pacientům s nevléčitelnými chorobami. Jde především o terminální stadia nádorových onemocnění, ale i o pokročilá stadia Alzheimerovy choroby a jiných nevléčitelných chorob. V hospici se neléčí ani neprodlužuje život. Ale taky nezkracuje. Cílem je zbavit pacienta bolesti a nepříjemných pocitů a umožnit mu klidné dožití v přijatelném prostředí (pokud to nejde doma).

***A mimo jiné zkoušíš léčit své pacienty i pomocí akupunktury? Nemáš třeba problém s tím, že je to řekněme ne úplně křesťanský způsob léčby vzhledem k tomu, odkud tento způsob léčby pochází?***

O akupunkturu se pokouším tak nějak navíc, spíše okrajově. A vždy jen jako pomocnou metodu. Proti akupunktuře slyšíme argumenty ze dvou stran.

První přichází ze strany oficiální medicíny, reprezentované Českou lékařskou komorou. Ta pokládá tuto metodu (i další metody) za nevědeckou, ničím neověřenou. Na to lze namítnout, že metoda je ověřena praxí několika tisíc let. Na Dálném východě se úspěšně provozovala a vyučovala v dobách, kdy na našem území lidé takřka „lezli po stromech“. Jde o empirickou metodu. Existenci tzv. aktivního bodu či orgánové dráhy nelze dokázat například pitvou. Ale nějak to funguje.

Další protiargumenty přicházejí z některých křesťanských kruhů, zvláště takových těch „ultras“. Prý jde o komunikaci s démony, pohanství, nebo aspoň o jakýsi synkretismus. Ani to neberu. Akupunktura není nic náboženského, i když má svůj myšlenkový systém. A není nic špatného přebírat od jiných kultur jejich pozitiva. Zrovna z Číny jsme převzali řadu technologií. Hedvábí, porcelán, papír, některé potraviny. Spoustu

vědeckých poznatků převzala středověká Evropa od Arabů. Z Ameriky máme bavlnu, brambory, rajčata i tabák. A samotné křesťanství přebíralo od začátku řadu prvků mimokřesťanské spirituality. Třeba růženec. Modlitební šňůry s korálky byly na východě daleko dříve. A naopak. Například jezuitští misionáři vynikali schopností přizpůsobit se prostředí. Třeba v symbolice barev, již přizpůsobili mešní roucha.

Trochu mě mrzí, že se z církve nějak vytratila schopnost uzdravovat. Ze Skutků apoštolů víme, že svatí Petr i Pavel to uměli. Dokonce vraceli zemřelým život. Od začátku církev vkládala na nemocné ruce a mazala je olejem. Jsem přesvědčen, že svátost nemocných v dobách prvotní církve často uzdravovala. Škoda, že se z ní pak stalo „poslední pomazání“ – aniž bych ho podceňoval. A naopak tu máme spoustu šamanů a taky šarlatánů, co působí či „působí“ na nemocné „energiemi“. Tohle si křesťané měli udržet.

***Takže máš pocit, že v dnešní době se vytrácí či plně vytratil dar Ducha svatého v uzdravování?***

Doufám, že tak úplně ne. Jen mi přichází na mysl jedna historka z 13. století, kterou jsem kdysi někde četl. Jakýsi světec, už si nepamatuji, zda to byl sv. František či sv. Bonaventura, navštívil tehdejšího papeže. Ten mu ukazoval své bohatství a řekl, že Petrův nástupce už nemůže jako sv. Petr říct: „Stříbro ani zlato nemám.“ A ten svatý muž mu na to odpověděl: „To jo, ale taky neříkáš: vstaň a chod.“

***A co tedy říkáš na různá charismatická hnutí, kde toto vkládání rukou a uzdravování Duchem svatým „funguje“?***

Není to moje „krevní skupina“, asi bych mezi ně nešel, ale respektuji je. Je to jedna z cest k Bohu. To uzdravování jistě někde funguje, jinde ne. Nebyl jsem u toho. Nedávno mě zaujalo vyjádření papeže Františka na jejich adresu. Původně je prý nesnášel, říkal, že si pletou liturgii se školou samby. Pak je poznal blíže a dnes je pokládá za přínos pro církve a podporuje je.

***A když už jsi ho zmínil, jaký je tvůj názor na nového římského biskupa Františka?***

Sympaťák, každou chvíli něčím překvapí. Nese v sobě kus latinskoamerické spirituality, ducha jezuitského řádu, ale především dary svatého Ducha. Škoda, že není o 10 let mladší. Tak ať mu i teď dá Pán pevné zdraví a hodně darů Ducha. Bude je potřebovat.

***Moc ti děkuji za příjemné popovídání a třeba se znovu takto setkáme za deset let při dalším rozhovoru do Communia.***

☒ připravila Monika Mádllová

# Procházky dějinami církve – 7

(seriál pro Communio)

## Středověké papežství

V jarním čísle Communia jsme v našem seriálu sledovali vznik papežství v křesťanské církvi a jeho formování v prvních staletích. Víme, že římstí biskupové nevnášeli nárok na správní privilegia v církvi od počátku, ostatně to ani nebylo možné. Autorita apoštolů byla předávána na další představitele obcí, ovšem vedení obcí bylo zajišťováno kolektivně a teprve přejímáním jiných modelů řízení, např. z korporací státní správy, se počalo formovat přísněji hierarchické pojetí církevního úřadu a s ním obrat, ba přeznačení duchovní autority v autoritu správní. Bylo to ovšem vynuceno i vnějšími okolnostmi, křesťanská církev musela reagovat na změny ve svém postavení.

Ptáme-li se, jak se dějinami uchovala křesťanská zvěst, slovo Písma svatého, jak byla umožněna víra, pak lidské předávání této víry, tedy tradice, která až do dnešních časů donesla nejen Bibli, ale i nejhlubší myšlenky o Bohu, jakých je člověk jen schopen, nutně potřebovala nějaké formy. I hierarchická církev byla jednou z těchto forem, které, mnohdy navzdory sobě samým, nesly dějinami alespoň slova zvěsti, jež mohla být oživena Duchem svatým. Jinými slovy, historie odhaluje

mnohé nedokonalosti struktur a církev se tu stále jeví jako organismus, který žije, avšak bojuje s nemocemi a parazity a je třeba jej léčit. Kdybychom toto všechno odmítli a hledali jen tu nejdokonalejší a čistou formu tradování a naplnění křesťanské zvěsti, nastoupili bychom cestu sekt, které tak silně odmítaly nepravost světa, až tomu světu přestaly cokoli přinášet. Když Bůh sestoupil do světa a přijal lidské tělo a přirozenost, oslavil tak člověka a dějiny i s jejich nedokonalostí. Svět potřebuje Boží vtělení, inkarnaci, není schopen sám vyléčit, co je porušené. A tak i na vše, co v dějinách církve vnímáme jako problematické či nepřijatelné a bolestné, musíme hledět pod zorným úhlem Božího vtělení.

Papežství jsme ve 4. díle tohoto seriálu opustili ve svém vyprávění ve věku tzv. světovládného papežství, které ve 13. stol. zvítězilo nad štaufskou dynastií a papež

Inocenc III. dovršil projekt papežské univerzální církve. Zamezil vměšování světské moci do církevních záležitostí. Od té doby se papežové stali skutečnými pány nad celou církví, vydávali nové církevní zákony, udělovali současně dispensy a privilegia (již od doby Inocence III. je známo rčení



*Pyšný papež Bonifác VIII., socha z italské Florencie, konec 13. stol.*

Roma locuta, causa finita – „Řím promluvil, případ je ukončen“).

Hrdý vývoj sebevědomého papežství byl přeržen na počátku 14. stol. Bonifác VIII. (papežem 1294–1303) dával okázale najevo panování celému světu, ale jeho moc se neopírala o reálné základy, jeho světovládné nároky zcela potřel francouzský král Filip IV. Sličný a myšlenka na univerzální světový papežský (církvní) stát se zhroutila. Anglie a Francie prosadily zdanění církevních institucí státem, Bonifác VIII. reagoval ostře bulou *Unam sanctam* (1302), v níž bylo formulováno učení o dvou mečích světské a duchovní vlády (podle Lk 22,38), a prohlásil poslušnost římskému papeži za nezbytnou k dosažení spásy. Král Filip nechal papeže Bonifáce zatknout a ten po svém osvobození zemřel na následky rozčilení.

Papež Klement V., původně arcibiskup z Bordeaux, zůstal po svém zvolení papežem ve Francii a roku 1309 převeďl papežskou rezidenci do Avignonu v Provence, která formálně náležela neapolskému králi, později papeži samotnému, ale ve skutečnosti byla pod jednoznačným vlivem francouzského dvora. Do roku 1377 tak hovoříme v dějinách o avignonském papežství, setkat se lze také s pojmem „babylónské zajetí papežů“. Francouzský král zneužil avignonské papeže k procesu proti řádu templářů, kteří jej dráždili zvláště svými majetkovými držbami. Ačkoli nebyli shledáni nepravověrnými, papež řád na nátlak krále nakonec zrušil.

Papežské državy v Itálii byly však mezitím ohroženy, neboť v zemi vládl chaos lokálních válek knížecích rodů a městských států, uprostřed kterého se snažila prosadit revoluční myšlenka znovunastolení velikosti anticlého římského státu a vlády Říma. Tu hlásal v Římě raně renesanční tribun lidu Cola di



*Papež Urban VI.*

Rienzo, který spojoval možnost re-olučního znovuzrození jednotné Itálie s obnovou stavu světového křesťanstva.

O návrat do Říma se pokusil 1367 papež Urban V. (kterého známe z českých církevních dějin ze souvislosti s osudem reformního kazatele Milíče z Kroměříže), o tři roky později se ale do Avignonu vrátil. Roku 1377 přesídlil do Říma papež Řehoř XI., avšak již následujícího roku zemřel a jeho nástupce, Ital Urban VI., se pokusil o rozhodné reformy v římské kurii. Tim proti sobě popudil kardinály, kterým hrozila ztráta jejich prebend z četných úřadů, a většinou svého kolegia zvolili protipapeže Klementa VII. Ten se pokusil dobýt Řím, ale byl odražen a usídlil se proto opět v Avignonu. Počalo se tak 37 let dlouhé období dvojpapežství, neboli velké západní schizma (rozdělení). K jednomu z konkurenčních papežů (tj. k jejich obediencím) se hlásili panovníci a instituce podle toho, jaká právě byla politická konstelace v tom či onom táboře. Francouzské a anglické oblasti se hlásily k obedienci avignonské, území německé říše podporovalo obedienci římskou.

Nejvytrvalejšími protivníky byli římský papež Řehoř XII. (1406–1409/1415/) a avig-nonský Benedikt XIII. (1394–1409/1415/). Po neúspěšných pokusech přimět jednoho nebo oba dva k odstoupení se v roce 1409 konala synoda v Pise (někdy se nazývá „koncil pisánský“, avšak mezi tzv. ekumenické koncily se neřadí). Toto shromáždění sesadilo oba současné papeže a zvolilo nového papeže, Alexandra V. Oba sesazení papežové se odmítli svých stolců vzdát a nastalo trojpapežství. Novým pokusem o řešení pak byla politická agitace vyzývající k zaujetí neutrality, která by vedla k oslabení a zániku protichůdných obediencí.

Tento spor známe i z českých představ a hnutí dějin. Král Václav IV. nejprve doufal v korunovaci římským císařem u papeže v Římě, posléze však, když se mu u Řehoře XII. nepodařilo podporu získat, přijal za svůj koncept neutrality. Němečtí mistři pražské univerzity podpořovali ale stále papeže v Římě, jejich vliv proto král omezil prostřednictvím dekretu kutnohorského. Ten vedl k tzv. secesi neboli odchodu řady německých profesorů, mistrů a studentů z pražské univerzity na okolní vysoká učení. Dekret kutnohorský je důvodem invektiv vůči Janu Husovi (zvláště v německém dějepiscetví), jenž se po jeho prosazení stal rektorem univerzity. Ve skutečnosti byl projevem politických kalkulací krále v podivné evropské politické situaci, do nichž se promítly vnitřní spory na univerzitě o postoj k učení anglického reformátora Johna Wyclifa. Tomuto období se však budeme podrobněji věnovat v některém z příštích dílů našeho seriálu.

Pro morální stav církve na Západě bylo dvoj a posléze trojpapežství skutečnou pohromou. Všechny neblahé jevy v církvi, především duchovní formalismus a tendence k majetkovému vlastnictví, byly již od počátku 14. stol.



*Zasedání Kostnického koncilu.*

zdrojem reformních tendencí. Ty postupně z roviny individuální řeholní zbožnosti přecházely i do prostředí laické měšťanské kultury a do stále silněji pocítované potřeby zlepšit úroveň duchovenstva. Když došlo k rozdělení v samotné hlavě křesťanstva, která si nárokovala být pozemským zástupcem samotného Krista, bylo to jako apokalyptické znamení konce světa. Jen jeden z papežů mohl být pravý, druhý musel být sluhou antikrista. Ale který je ten pravý, když ke každému se hlásí králové, knížata, kardinálové a biskupové?

Nelze se divit, že reformní požadavky zaznívaly stále silněji. Někteří reformátoři se ovšem zaměřili na přemýšlení o důvodech morálního úpadku církve a možnostech její nápravy, jiní hledali spíše cestu politické nápravy světového řádu. Sem patří i myšlenka tzv. konciliarismu, tedy přesvědčení, že nejvyšší autoritu v církvi nemá papež, ale – podle vzoru staré nerozdělené církve – všeobecný koncil. Takový koncil, který reprezentuje všechny části Kristovy církve na zemi, „celého domu“ (řec. Oikumené), tj. koncil ekumenický.

Kdo však svolá takový koncil, když není jednoho papeže, který by měl dostatečnou vůli a autoritu to učinit? Tato akce se stala mistrovským



*Vlevo papež Jan XXIII. Vpravo je Martin V. instalován jako papež. Kronika Kostnického koncilu Ulricha von Richental.*

politickým dílem krále Zikmunda Lucemburského, úspěšného syna císaře Karla IV. Koncil byl svolán do města Konstanc (teprve později se mu v češtině začalo říkat „Kostnice“) na břehu Bodamského jezera, aby byl dostupný ze všech koutů Evropy. Jeho autorita se odvíjela od účasti církevních otců a politických autorit, a těch zde bylo v letech konání sněmu, 1414–1418, přítomno opravdu hodně. V českých dějinách jsou hlavní důvody svolání koncilu překryty kauzou Jana Husa, jehož soudní proces pokračoval před koncillem jako nejvyšší soudní instancí v církvi. Hlavním úkolem „svatého svolání konstanského“ bylo překonání papežského schizmatu, potření viklefismu a provedení církevních reforem.

Schizma hodlal koncil napravit sesazením všech protipapežů a volbou papeže nového (i když se objevily i myšlenky na nahrazení vedoucí role papeže v církvi trvalým zasedáním koncilu). Papež Jan XXIII., který byl následovníkem Alexandra V., se před sesazením snažil na jaře 1415 z koncilu uprchnout a zbavit jej tak legitimacy, byl ale na cestě dopaden, uvězněn a prohlášen za sesazeného. Poté

se zřekl svého úřadu Řehoř XII. Benedikt XIII. se do konce života nevzdal přesvědčení o svých nárocích, byl však odsunut do bezvýznamného malého města a zbaven prakticky všeho vlivu. Koncil zvolil nového papeže Martina V. (1417–1431), který hned vzápětí zhatil všechny reformní plány koncilu a roku 1418 koncil rozpustil.

Dalším z reformních ekumenických koncilů byl koncil v Basileji (1431–1449). Když se jej pokusil papež Evžen IV. rozpustit a přeložit, obžaloval koncil papeže z neposlušnosti a donutil jej koncil uznat. Později se mu však přeci jen podařilo koncil rozbít a zabránit tak dalším reformám, které měly korigovat moc papežství. Po reformních koncilech nastala éra pozdně renesančních papežů. Z nich je zajímavá osobnost italského humanisty a diplomata Eneáše Sylvia Piccolominiho, který cestoval v roce 1451 do Prahy přes jižní a střední Čechy, navštívil i husitský Tábor a napsal o své cestě dílo Historie česká (Historia Bohemica). Později jako papež Pius II. zastával nesmlouvavý postoj vůči českým kališníkům a králi Jiřímu z Poděbrad.

Papežství, které ve vrcholném středověku vyrostlo v mocnou a sebevědomou instituci a dokonce si kladlo nároky na světovou vládu a nadřazenost, bylo současně mocensky a politicky závislé na podpoře světské moci a jeho iluze se zhroutila v avignonském papežství, aby se zcela rozpadla v papežském schizmatu. Dřívější autoritu již nemohlo papežství získat, i když se papežům podařilo umenšit výsledky reformních koncilů. Vnitřní rozpory a napětí z nedokonaných reforem v církvi přetrvávaly a doutnaly vstříc osudovému 16. století.

☒ *Jakub Smrčka, farnost Tábor*

# liturgie zdola

Starokatolická církev (alespoň ta v ČR) o sobě ráda prohlašuje, že je „liturgickou církví“. Hlásí se přitom k tradici západní církve, je „západní katolickou alternativou“, která se v oblasti chápání liturgického slavení od ŘKC odlišuje zejména tím, že to „*má být víc projevem života společenství, než jak je toto chápáno v římském katolictví. Vedle přítomnosti stále se vyvíjející západní liturgické tradice je zde přítomno liturgické stanovisko utrakvistické církve, citlivé k tomu, aby obřady nezastiňovaly slovo Boží, tedy boj proti planému ritualismu, bez zřeknutí se liturgické praxe západní církve.*“<sup>1</sup>

Vzhledem k tomu, že v současnosti neexistuje žádná koncepce liturgické formace věřících, rozhodla jsem se na téma vnímání a prožívání bohoslužby starokatolickými laiky tak trochu podívat. A to zejména s cílem zjistit, do jaké míry je mezi věřícími vnímána idea liturgie jako „projevu života společenství“ formulovaná v předchozím odstavci. Domnívám se totiž, že křesťanská (v našem případě západní) liturgie v sobě skrývá obrovskou moudrost a potenciál a aktivní účast na ní má moc sytit a utvářet duchovní život jedince i církevního společenství. Výsledek kvalitativně-kvantitativního výzkumu realizovaného pro účely bakalářské práce bych ráda ve stručnosti shrnula na následujících řádcích.

Na počátku stála touha zjistit, jakým způsobem chápou věřící ve starokatolické církvi

dění během bohoslužby. K tomu jsem zvolila metodu smíšeného výzkumu realizovaného ve třech SKC farnostech (Praze, Jablonci nad Nisou a Táboře), které podle mého názoru dohromady dobře reprezentují současnou podobu českého starokatolictví.

Kromě úmyslu zjistit míru a podobu chápání (zejména racionálního uchopování) liturgického dění laiky, mě zajímalo, zda (a případně jakým způsobem) se od sebe budou lišit získaná data ve vztahu k farnosti a osobnosti duchovního, který v ní působí. V neposlední řadě jsem pak zjišťovala, zda má (a případně jaký) vliv účast na bohoslužbě na vztahy mezi lidmi, kteří ji prožívají, nebo jaké místo zaujímá v životě starokatolických věřících.

Výsledky částečně odpověděly na položené otázky, v mnohém mě však překvapily. Především se ukázalo, že existují rozdíly mezi Prahou na jedné straně a dvěma dalšími sledovanými farnostmi na straně druhé. A to především s ohledem na odlišný charakter bohoslužebného (i obecně farního) společenství. Zatímco v obou menších obcích je jako významný rys vnímán rodinný charakter společenství a osobní vztahy mezi lidmi, v Praze jde spíše o vztahy volnější, přičemž jako osobnější popisují zdejší laici jen vztah k duchovnímu. V pražské farnosti také věřící častěji zdůrazňovali význam tolerance a „neomezujícího“ přístupu k jedinci pro volbu SKC, ve dvou zbývajících farnostech hrály roli jiné faktory (mezi nimi často zmiňovaný „rodinný“ charakter bohoslužby). S tím souvisí i silnější „komunitní“ charakter zajištění (nejen) bohoslužebných aktivit

<sup>1</sup> HEJBAL, Dušan. *Úvod do teologie bohoslužby*. text přednášek pro I. ročník HTF UK, obor Starokatolická teologie, interní skriptum, str. 2.

v menších farnostech, oproti spíše menšímu a selektivnímu zapojení laiků v Praze. Stejně tak zatímco v Praze se nemalá část věřících schází jen při liturgii, v obou menších obcích naopak většina účastníků bohoslužeb sdílí ještě i jiné aktivity.

Co se týče samotné liturgie tak se zdá, že ta je subjektivně pocíťována většinou jako přehledná, srozumitelná a vyhovující. Potřeba lépe dění rozumět se téměř nevyskytuje. Domnívám se, že tomu tak je mimo jiné i proto, že mnohé účastníky bohoslužeb ani nenapadne, že by bylo možné získat informace, které by nějak mohly ovlivnit kvalitu účasti. A to je zase výsledkem v podstatě neexistující koncepcie liturgického vzdělávání.

Zdá se nicméně, že intuitivně věřící klíčové části liturgie (hlásání Božího slova a samotnou eucharistii) vnímají. Vztah k svátostnému slavení je však formován mnohem více osobními preferencemi a emocemi, případně atmosférou v konkrétním společenství, než moudrostí samotné liturgie, ta pak zůstává pro většinu laiků nedostupná.

V důsledku toho je účast na liturgickém životě církve motivována buď osobně (touha po individuálním setkání s Bohem či niterné přesvědčení o provázanosti křesťanské identity a účasti na bohoslužbě), nebo je naopak společné slavení prožíváno jako příležitost k osobnímu setkání s druhými lidmi. Téměř jsem pak nezaznamenala postoj, který by reflektoval, že při eucharistickém společenství dochází k realizaci církve jako mystického

těla Kristova nebo Božího kněžského lidu. Rozměr liturgie jako kultické služby církve, v níž se naplňuje všeobecné kněžství každého pokřtěného, a která je zároveň nejvlastnějším projevem a zdrojem života křesťanského společenství, se mi zdá není starokatolickými laiky příliš nahlížena.

Konkrétní podoba bohoslužebného slavení pak připadá určité části věřících jako neaktuální a tím pádem těžko srozumitelná současnému člověku. Prvkem, který dění oživuje a dává mu oceňovanou „lidskou“ tvář, je pak atmosféra ve farnosti nebo osobní přístup duchovního. Jednotlivé specificky starokatolické zvyklosti, jakými jsou například držení se za ruce při modlitbě *Otčenáš* nebo přimlvy pronášené spontánně účastníky liturgie, jsou vesměs přijímány jako pozitivní. Zásadní pak je přijímání podobojí způsobou a „neformální“, přátelský přístup faráře.

Výsledky tak mluví o řadě skutečností, z nichž bych na závěr ráda vyzdvihla tu (z mého pohledu) nejzásadnější. Liturgie je pro starokatolické laiky mnohem spíše jakousi daností, samozřejmostí nebo prostě ke křesťanskému životu patřící činností, jejíž jednotlivé části jsou pro různé lidi různě zajímavé a různě příjemné (s výjimkou přijímání, které jako zásadní označila drtivá většina respondentů). To, jak ten který konkrétní člověk bohoslužbu prožije, pak záleží téměř výhradně na něm, případně na společenství, v němž se liturgie slaví. Samotná podoba bohoslužebného slavení, jeho symbolika, význam jednotlivých úkonů a částí, a především moudrost dění



vyrůstajícího v tradici na kořenech odkazu prvotní církve, není pro běžné starokatolíky tématem. Stejně tak se zdá, že bohoslužba je mnohem spíše osobním setkáním (buď s Bohem, nebo s ostatními lidmi) než společným konáním (konkrétního farního společenství potažmo celé Kristovy Církve).

Jakkoli mohou být učiněné závěry nepřesné (v některých aspektech pak dokonce mylné), domnívám se, že je třeba věnovat se otázce, jak svět liturgie více otevřít každému jednotlivému účastníkovi bohoslužeb, aby se hloubka a moudrost společného liturgického slavení mohla stát projevem i nejvlastnějším zdrojem života Církve i každého starokatolického věřícího. Jinak se nám může snadno stát, že farní společenství se budou stále více podobat lidským zájmovým spolkům, s nimiž se budou identifikovat, a na jejichž životě se tak budou podílet, jen ti, kterým „sednou“ osobní vztahy a atmosféra v nich panující. Je třeba nalézt cestu k otevření tajemné (a naprosto zásadní) zkušenosti společného setkání s Kristem, který jediný má moc spojit ve své Církvi lidi naprosto odlišné způsobem, který vede k neznepokojivému a neomezujícímu prožitku jednoty v mnohosti. Budoucnost ukáže, zda se dokážeme nastíněné výzvy chopit a dát tak šanci rozvinout potenciál, který máme k dispozici v živém odkazu liturgické tradice.

☒ *Petra Alžběta Baslová, farnost Desná*

## Pro usmání

Desetiletého neposedu poslala maminka do náboženství. Když se odpoledne vrátil, ptá se ho, co se naučil. Děčko vypráví:

„No, paní katechetka nám vyprávěla, jak Bůh vyslal Mojžíše za nepřátelské linie na záchrannou misi, která měla vyvést Izraelce z Egypta. Když se dostal k Rudému moři, nechal své ženisty udělat pontonový most a všechny dostal na druhou stranu. Potom vysílačkou požádal velitelství o leteckou podporu. Jejich bombardéry vyhodily most do vzduchu a mise byla splněna.“

„Počkej, tohle vám fakt říkala paní katechetka?“

„No, ne přesně. Ale kdybych ti to řekl tak, jak to říkala ona, nevěřila bys mi.“

# Zprávy

## Ve dnech 18.–19. října 2013 proběhla 47. synoda církve

V pátek 18. října byla v poledne slavnostní eucharistickou slavností zahájena 47. synoda Starokatolické církve v ČR. Tato řádná synoda měla na programu projednání úprav jednacího řádu synody, řádu volby biskupa, ekonomického a disciplinárního řádu a v neposlední řadě dokumentu týkající se otázek manželství.

Vzhledem k tomu, že tato synoda byla ukončena po uzávěrce tohoto čísla, přineseme bližší informace o jejím průběhu a závěrech v příštím čísle Communia.

## Redakční rada navázala spolupráci s prvními regionálními zpravodaji

Jak jsme vás informovali v Communii 3/2013 dostala redakční rada Communia úkol oslovit jednotlivé farnosti s cílem vytvořit síť regionálních spolupracovníků redakce, kteří by měli za úkol iniciovat vznik příspěvků a zpráv pro náš časopis z jednotlivých regionů.

Během léta jsme proto oslovili všechny farnosti a v některých regionech se již podařilo domluvit konkrétní spolupráci. Konkrétně se jedná o region Severozápad, kde je zpravodajem Petra Alžběta Baslová z farnosti Desná, a pak v regionu Jihozápad, kde se této role ujal Václav Prokop Jelínek ze soběslavské farnosti.

## Autorské čtení Aloise Sassmanna

Ve středu 21. srpna 2013 od 21 h. se na náměstí v Bechyni konalo tzv. „Čtení za úplňku“ – autorské čtení tábořského faráře Aloise



Sassmanna. Nálada na slušně zaplněném náměstí byla přímo magická! Alois Sassmann hovořil o svém životě a následně přečetl úryvky ze své knihy *Kořeny*, která pojednává o rodinných a především duchovních kořenech obyvatel jižních Čech.



## Poutní bohoslužba v Rohozově

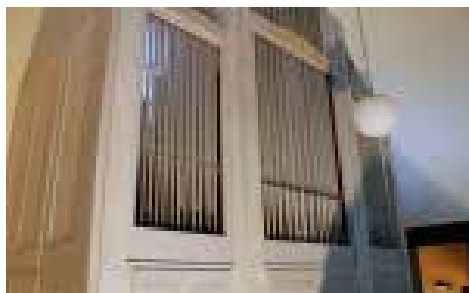
V neděli 25. srpna 2013 se v obecní kapli v Rohozově u Milevska slavila poutní bohoslužba. Eucharistické slavnosti se kromě místních obyvatel zúčastnili poutníci z Tábořa a Soběslavi. Byť bylo nemilé počasí, atmosféra byla příjemná.

Po bohoslužbě následovalo pohoštění u tábořského farníka Jaromíra Vrány, který v Rohozově bydlí.



### **Pout' v Havlíčkově Brodě**

V neděli 8. září 2013 se opět ve farnosti v Havlíčkově Brodě konala poutní slavnost Povýšení sv. Kříže. Pout' to byla opravdu významná a to hned z několika důvodů. Na bohoslužbu se sešli farníci nejen z Havlíčkova Brodu, ale i z Jihlavy a Pelhřimova, předsedal náš biskup Dušan Hejbal, proběhl křest a tři bířmování.



### **V Jablonci nad Nisou byly požehnány opravené varhany**

V neděli 15. září se biskup Dušan v rámci vizitačních cest vypravil do farnosti v Jablonci nad Nisou. Nejenže tam v tento den měli pouť ke svátku Povýšení sv. Kříže, ale navíc biskup požehnal i opravené varhany. Přes čtyřicet let mlčely a díky obratné práci varhanáře Petra Nožiny opět mohly na poutní bohoslužbě zahrát v plné síle.

### **Armáda spásy se stala v ČR registrovanou církví**

Armáda spásy, doposud občanské sdružení, které se věnuje charitě, se v září stala registrovanou církví. O registraci „nové“ církve rozhodlo ministerstvo kultury. Armáda spásy

má více než tři stovky členů, celkem 23 duchovních, devět sborů, tři stanice. Uvedla, že jejich nedělních bohoslužeb se účastní téměř 300 osob. Na celém světě se k této církvi hlásí přibližně 1,5 milionu lidí.

### **Pravděpodobně byla nalezena část relikvie svatého Václava**

Na Pražském hradě byl nalezen zbytek prapore, o kterém se historici domnívají, že byl součástí prapore svatého Václava. Nález by tak doplnil Václavovu zbroj. Už několik let historici zkoumají knížecí meč, drátěnou košili a přilbici.

„Myslíme si, že křížek, který je dnes na praporci svatého Jiří, byl původně na praporci svatého Václava,“ řekla Českému rozhlasu kurátorka sbírek Pražského hradu Milena Bravermanová. Praporec svatého Jiří je trvale vystavený v expozici svatovítského pokladu na Pražském hradě, křížek na něm je zhotovený ze železného pletiva a lemovaný zlatem. Podle Mileny Bravermanové jsou si nesmírně podobné technologie výroby křížku a kroužkové zbroje, kterou nosil kníže Václav. Textilie původního prapore svatého Václava se však nedochovala.

„Protože funkce svatého Jiří a svatého Václava byla obdobná v pojetí křesťanského bojovníka, tak ten křížek potom byl přemontován na praporec svatého Jiří,“ domnívá se Bravermanová. Zbroj, přilbice, meč i praporec se staly uctívanými relikviemi po Václavově zavraždění. Historikům se nyní podle Bravermanové podařilo shromáždit všechny čtyři relikvie.

